Değerler Eğitimi Dergisi
Cilt 23, No. 50, *275-309,* Aralık 2025

4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim İhtiyaçları

Training Needs Of Qur'an Course Instructors For Children Aged 4–6

Ümmühan Güliz ORHAN, Sorumlu Yazar, Doktora Öğrencisi
|Corresponding Author, PhD. Cand.
Düzce Üniversitesi, Düzce | Düzce University, Düzce, Türkiye
ummuhanguliz@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3857-0434
ROR: 04175wc52

Şeyma ŞAHİN, Dr. | Ph.D.
Millî Eğitim Bakanlığı, Düzce | Ministry of National Education, Düzce, Türkiye
seyymasahin@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1727-4772
ROR: 00jga9g46

Abdurrahman KILIÇ, Prof. Dr. | Professor
Düzce Üniversitesi, Düzce | Düzce University, Düzce, Türkiye
abdurrahmankilic@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2704-2951
ROR: 04175wc52

ISSN: 1303-880X
e-ISSN: 2667-7504
http://ded.dem.org.tr

Makale Türü / Article Type:
Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received Date: 10.10.2024
Kabul Tarihi / Accepted Date: 07.07.2025
Yayın Tarihi / Published Date: 25.12.2025
Lisans / Licence: CC BY-NC-4.0.
Tr/En: Tr

Atıf/Citation: Orhan, Ü.G., Şahin, Ş., Kılıç, A. (2025). 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim İhtiyaçları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 23(50), 275-309
https://doi.org/10.34234/ded.1564997

Çıkar Çatışması / Competing Interests:
Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan ederler. / The authors declare that they have no competing interests.

Yazar Katkıları / Author Contributions:
Ümmühan Güliz ORHAN (%30), Şeyma ŞAHİN (%40), Abdurrahman Kılıç (%30)

Öz

Bu çalışmanın amacı, 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları'nda görev yapan öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarını belirlemektir. Bu amaçla, 20 lisansüstü tez ve 18 makale seçilerek meta-sentez yöntemiyle analiz edilmiştir. Öğreticilerin eğitime yönelik ihtiyaçları "Çocuk Gelişimi", "Program Okuryazarlığı", "Öğrenme Öğretme Süreci", "Ölçme ve Değerlendirme", "Değerler Eğitimi", "Kur'an Eğitimi" ve "Velilerle İlişkiler" temalarında toplanmıştır. Bu temalar incelendiğinde öğreticilerin çocuğu tanıma, çocuğun gelişim aşamalarını ve hazır bulunuşluk düzeylerini anlama, program okuryazarlığı, dersi planlama, materyal hazırlama, strateji-yöntem-teknik kullanma, öğrenme ortamını düzenleme, ölçme ve değerlendirme alanlarında gelişim ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Değerler ve Kur'an eğitimi konusunda; uygun yöntem-teknik kullanma, yaşa uygun somutlaştırma ve farklılaştırma yapma gibi ihtiyaçlar tespit edilmiştir. Ayrıca, velilerle iletişim, aile katılımı ve veli eğitimleri konularında desteğe ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak; öğreticilerin, dört yıllık dini yükseköğretim mezunu olmaları, pedagojik formasyona sahip olmaları, okul öncesi öğretmenleriyle birlikte çalışmaları ve okul öncesi eğitim ve eğitim bilimleri uzmanları tarafından hazırlanan hizmet içi eğitim programlara katılmaları önerilmiştir.

Anahtar Kalimeler: 4-6 Yaş Kur'an Kursu, 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticileri, Eğitim İhtiyaçları, İhtiyaç Analizi.

&

Abstract

This study aims to determine the educational needs of instructors working in Qur'an courses for the ages 4–6 group. For this purpose, 20 graduate theses and 18 articles were selected and analyzed using the metasynthesis method. The educational needs of the instructors were categorized into the following themes: "Child Development," "Curriculum Literacy," "Teaching and Learning Process," "Assessment and Evaluation," "Values Education," "Qur'an Education," and "Relations with Parents." Upon examining these themes, it was identified that instructors require development in areas such as understanding early childhood characteristics, recognizing developmental stages and readiness levels, curriculum literacy, lesson planning, material preparation, using strategies, methods, and techniques, organizing learning environments, and assessment and evalua-

tion. Regarding values and Qur'an education, needs were identified in the use of effective methods and techniques, in making content age-appropriate, and in differentiating teaching strategies. Furthermore, instructors were found to require support in communication with parents, fostering family involvement, and organizing parent education programs. Based on the study's findings, several recommendations have been proposed. It is suggested that instructors should hold a relevant four-year degree, possess pedagogical training, collaborate with preschool teachers, and participate in inservice training programs designed by specialists in preschool education and educational sciences.

Keywords: 4-6 Year Old Qur'an Course, 4-6 Year Old Qur'an Course Instructors, Training Needs, Needs Analysis.

Giriş

4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları, çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini dikkate alarak dini ve ahlaki değerleri benimsetmek amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) tarafından açılan kurslardır (DİB, 2022a). İlk olarak 2012 yılında "4-6 Yaş Din Eğitimi Projesi" adıyla tasarlanan bu kursların pilot uygulaması, 2013-2014 eğitim döneminde 10 farklı ilde il ve ilçe müftülükleri aracılığıyla gerçekleştirilmiştir (DİB, 2014). Proje kapsamında, kursların yaygınlaştırılması ve niteliklerinin artırılması hedeflenmiş; bu doğrultuda öğreticiler için öğretim programları hazırlanmış ve kursların fiziksel altyapısının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı, kurslarda çocuklara etkili ve doğru bir din eğitimi sunmayı amaçlamış; öğrencilerin İslam dininin temel değerlerini, Allah'ı, Kur'an-ı Kerim'i ve Peygamberi tanımalarını, sevmelerini ve dini-ahlaki açıdan gelişim göstermelerini hedeflemiştir. Ayrıca, bu kursların çocukların diğer gelişim alanlarına da katkı sağlaması amaçlanmıştır (DİB, 2018). Açılan 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarına yoğun bir talep olmuş ve açıldıkları günden itibaren bu kurslara katılan öğrenci sayıları her geçen gün artış göstermiştir (Aşlamacı, 2020; Aşkın ve Er, 2023; DİB, 2022b; DİB, 2023a).

4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı, ilk olarak 2014 yılında hazırlanmış (DİB, 2014; DİB, 2018) ve 2018, 2022 ve 2023 yıllarında revize edilmiştir (DİB, 2023a). İlk programda öğretici yeterliklerine değinilmezken, 2018 öğretim programından itibaren öğretici yeterliklerine yer verilmiştir (DİB, 2018; DİB, 2022a). 2022 öğretim programında öğretici yeterlikleri daha ayrıntılı ele alınmış ve 13 yeterlik alanı belirlenmiştir. Buna göre, öğreticilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programını ve erken çocukluk gelişimini

bilmesi, çocuklarla etkili iletişim kurabilmesi, din ve değerler eğitimi yöntem ve tekniklerini uygulayabilmesi beklenmektedir. Ayrıca planlama ve materyal hazırlama becerilerine sahip olmaları, aktif öğrenmeyi teşvik etmeleri, aile katılımını sağlamaları ve kurum içi iş birliğine önem vermeleri istenmektedir. Öğreticilerden, bu yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarını bilerek onların seviyesine uygun şekilde Kur'an ve değerler eğitimi vermeleri, farklı öğrenme stillerine duyarlı olmaları, sabırlı ve hoşgörülü davranmaları beklenmektedir. Öğrenmeyi oyun ve etkinliklerle eğlenceli hale getirmeleri, ailelerle yakın iletişim kurmaları ve diğer öğreticilerle iş birliği yapmaları da önemsenmektedir (DİB, 2022c).

4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında, 2022 yılı verilerine göre toplam 10.886 öğretici görev yapmaktadır (DİB, 2022b). Öğreticiler; lise (İmam-Hatip Lisesi), önlisans (İlahiyat) veya lisans (İlahiyat, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği) mezunu olabilmektedir. Öğretici olabilmek için KPSS sınavından, DHBT alan sınavından ve sözlü sınavdan yeterli puan almak ile Çocuk Gelişimi Sertifikasına sahip olmak gerekmektedir (DİB, 2023b).

4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları öğretim programları ve yeterlikleri, öğreticilerin program okuryazarlığına sahip olmalarını; erken çocukluk eğitimi ve bu dönemde din eğitimi hakkında bilgi sahibi olmalarını gerektirmektedir. Bunun yanı sıra öğreticilerin, 4-6 yaş çocukların gelişim özelliklerini bilmesi; dini ve ahlaki değerler eğitimini verebilmesi, öğretim sürecini planlama, uygulama ve değerlendirme konularında yeterli bilgi ve beceriye sahip olması beklenmektedir (DİB, 2023a; DİB, 2024). Ancak, ilahiyat fakültelerinin lisans programları incelendiğinde, bu bilgi ve becerileri kazandıracak yeterli ders içeriklerinin bulunmadığı görülmektedir. Bu eksiklik, bazı öğreticilerin Çocuk Gelişimi bölümlerinde eğitim almasına veya Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programlarına katılmasına yol açmıştır. Yakın dönemde ise bazı üniversiteler, "Erken Çocuklukta Ahlak ve Değer Eğitimi" gibi tezsiz yüksek lisans programları açarak bu alanda gelişmek isteyen öğreticilere yeni olanaklar sunmaya başlamıştır (Bursa Uludağ Üniversitesi, Hitit Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, 2024). Bununla birlikte, öğreticilerin çoğunluğu farklı kurumlar tarafından düzenlenen okul öncesi sertifika programlarını tamamlayarak görev yapmaktadır (Korkmaz, 2020). Ancak öğreticiler, bu sertifika ve formasyon programlarının mesleki yeterlilik açısından yetersiz olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, Çocuk Gelişimi veya pedagojik formasyon eğitimi almış olanlar dahi, okul öncesi döneme yönelik uygulamalı dersler almadıkları için mesleki uygulamalarda zorluk yaşamaktadır (Aşkın ve Hamit, 2023). Bu durum, 4-6 yaş

grubu Kur'an Kurslarında görev alacak öğreticiler için daha kapsamlı ve uygulamalı eğitim programlarına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Öğreticilerin yaşadığı diğer zorluklar da çeşitli akademik çalışmalarda ortaya konmuştur. Özellikle 2019 yılından itibaren yapılan araştırmalar, öğreticilerin 4-6 yaş öğretim yöntem ve teknikleri, yaşa özgü materyal oluşturma, bilgiyi çocuk diline uygun aktarma, öğretim sürecini planlama, yönetme ve ölçme-değerlendirme aşamalarında eksiklikler yaşadığını göstermektedir (Ecer ve Çakmak, 2021; Genç, 2019; Korkmaz, 2020; Yüksel, 2021). Ayrıca, öğreticilerin 4, 5 ve 6 yaş gruplarının gelişim düzeylerine uygun öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme konusunda ve genel olarak öğretim süreçlerinde nasıl hareket etmeleri gerektiği konusunda kendilerini yetersiz hissettikleri belirlenmiştir (Ecer ve Çakmak, 2021; Yüksel, 2021). Öğreticiler, ders materyallerinin yetersizliği, etkinliklerin sınırlı olması ve gelişim dönemine uygun olmayan konu içeriklerinin varlığı gibi sorunlarla karşılaşmaktadırlar (Genç, 2019; Yağcı, 2020). Program, dini ve ahlaki değerlerin kazandırılmasına odaklansa da çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve psikomotor gelişim alanlarını yeterince desteklememektedir (Bacı, 2019).

Bununla birlikte, 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında bazı kurumsal problemler dikkat çekmektedir. Kurumlarda yardımcı personel, psikolojik danışman ve rehber öğretmen eksikliği, öğreticilerin tüm sorumluluğu tek başlarına üstlenmelerine yol açmaktadır (Ecer ve Çakmak, 2021; Yağcı, 2020). Erken çocukluk eğitiminde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin gerekliliği yapılan araştırmalarla da ortaya konmuştur (Çitak ve Birol, 2019; Yerlikaya, Sak ve Sak, 2014). Öte yandan, yardımcı personelin bulunmaması, öğreticilerin eğitimi etkili bir şekilde yürütmelerini zorlaştırmaktadır.

Mevcut araştırmalar, öğreticilerin pedagojik formasyon, öğretim yöntem ve teknikleri ile program uygulama yeterlikleri gibi alanlarda çeşitli eksiklikler yaşadıklarını göstermektedir. Erken çocukluk dönemi, bireyin bilişsel, sosyal, duygusal ve ahlaki gelişiminin temellerinin atıldığı bir dönemdir (Aybey, 2017; Şahin, 2005; Şahin ve Akman, 2018). Bu yaş grubuna yönelik din eğitimini üstlenen öğreticilerin, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına uygun bir öğretim süreci planlayabilmeleri gerekmektedir. Bu çalışma, öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarını sistematik ve kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı ve bu ihtiyaçlara yönelik etkili hizmet içi eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sunmayı amaçlamaktadır. Böylece, 4-6 yaş grubu çocukların dini ve ahlaki gelişimlerini destekleyecek nitelikli ve sürdürülebilir bir eğitim sürecinin oluşturulmasına katkı sağlanabilir.

Yöntem

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden meta-sentez yöntemi kullanılmıştır. Meta-sentez, nitel araştırmaların bulgularını sistematik olarak sentezlemeyi amaçlayan bir yöntemdir. Bu yöntem, incelenen çalışmaların bulgularını betimleme ve açıklama yoluyla bir genelleme yapılmasını sağlar. Ayrıca, meta-sentez ile yeni anlam ve açıklamalara ulaşılması hedeflenmektedir (Kılıç, Aydın, Ökmen ve Şahin, 2019). Meta-sentez yöntemi, istatistiksel çözümlemelerden ziyade betimleyici anlatılara odaklanır ve nitel çalışmaların bulgularının yorumlanması, organize edilmesi ve temalar halinde ayrıştırılması sürecini içerir (DeWitt-Brinks ve Rhodes, 1992; Walsh ve Downe, 2005). Meta-sentez yöntemi, nitel araştırma bulgularını sistematik bir şekilde birleştirerek yeni anlamlar ve açıklamalar sunmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu çalışmada, öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik literatürdeki dağınık bilgileri bir araya getirmek, karmaşık problemleri derinlemesine analiz etmek ve genellenebilir sonuçlara ulaşmak amacıyla bu yöntem tercih edilmiştir. Araştırma, meta-sentez çalışmalarında önemli kabul edilen Aspfors ve Fransson (2015) tarafından belirtilen şu aşamaları izleyerek yapılandırılmıştır:

1. Araştırma sorularının belirlenmesi: Araştırmanın temel sorusu, "4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları'nda görev yapan öğreticilerin eğitim ihtiyaçları nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu soru, öğreticilerin mesleki eksikliklerini ve bu eksikliklerin giderilmesine yönelik çözüm yollarını anlamaya odaklanmıştır.
2. Anahtar kelimeler belirlenerek alanyazın taraması yapılması: "4-6 Yaş Kur'an", "4-6 Yaş Grubu Kur'an", "Okul Öncesi Dönemi (4-6 Yaş)", "Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş" anahtar kelimeler kullanılarak, YÖK Tez Merkezi ve Google Akademik veri tabanlarında sistematik bir tarama yapılmıştır. Taramalarda, araştırmanın amacına uygun tezler ve makaleler seçilmiştir.
3. Kaynakların gözden geçirilmesi, numaralandırılması ve değerlendirilmesi: Taramalarda ulaşılan kaynaklar incelenmiş, öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarıyla ilişkili olanlar seçilmiş ve bu kaynaklar numaralandırılarak kaydedilmiştir.
4. Dâhil edilme ve hariç tutulma ölçütlerinin belirlenmesi: Çalışmaların 2017-2023 yılları arasında yayımlanmış olması, Türkiye'de yapılmış olması ve öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarına dair sonuçlar içermesi gibi kriterler belirlenmiştir. Bu ölçütlere uymayan çalışmalar analiz dışı bırakılmıştır. Toplamda 20 tez ve 17 makale, analiz için uygun bulunmuştur.
5. Bulguların betimlenmesi ve temaların oluşturulması: Seçilen çalışmaların sonuç ve bulgular bölümleri detaylı şekilde incelenmiş; çocuk gelişi-

mi, öğretim süreci, program okuryazarlığı, ölçme-değerlendirme, değerler eğitimi, Kur'an eğitimi ve iletişim gibi temalar ve bu temalara bağlı alt temalar oluşturulmuştur.

6. Bulgular çerçevesinde çıkarımların yapılması: Analiz edilen kaynaklardan elde edilen veriler doğrultusunda, öğreticilerin karşılaştıkları ortak sorunlar ve eğitim ihtiyaçları belirlenmiş; bu ihtiyaçların giderilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir.
7. Sürecin ve bulguların raporlanması: Elde edilen bulgular, araştırma amacına uygun şekilde organize edilerek raporlanmış ve araştırmanın ilgili bölümlerinde sunulmuştur.

Araştırmanın Kaynakları

Araştırmada, Türkiye'de 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında görev yapan öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik çalışmalara ulaşmak amacıyla tarama yapılmıştır. Bu süreçte, "4-6 Yaş Kur'an", "4-6 Yaş Grubu Kur'an", "Okul Öncesi Dönemi (4-6 Yaş)", "Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş" ve "4-6 Yaş Okul Öncesi" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Çalışmaların güncel sorunları içermesi amacıyla 2017-2023 yılları arasında yayımlanan araştırmalar tercih edilmiş ve yalnızca yurt içi çalışmalar seçilmiştir. Belirlenen tarih aralığındaki tezlere, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖK) veri tabanı üzerinden ulaşılmıştır. Taramalar, belirlenen anahtar kelimelerin özet kısmına yazılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Taramalar sonucunda ulaşılan tezlerin bulgular ve sonuç kısımları okunarak öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarına dair bilgiler taranarak uygun tezler seçilmiştir. Sonuç olarak, araştırma kapsamına alınan 19 yüksek lisans ve bir doktora tezi, Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. 4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretici İhtiyaçları ile İlgili Tezler

No	Yazarlar	No	Yazarlar	No	Yazarlar	No	Yazarlar
1	Balbay, 2022 (Dr)	6	Sayar, 2022	11	Şaşa, 2021	16	Kara, 2019
2	İsaoğlu, 2023	7	Akdağ, 2022	12	Türkmen, 2021	17	Acur, 2019
3	İşgören, 2023	8	Şensoy, 2022	13	Eken, 2021	18	Doğan, 2019
4	Çınar, 2023	9	Öztürk, 2022	14	Dinçer, 2020	19	Yağcı, 2018
5	Yılmaz, 2022	10	Çelik Tüten, 2021	15	Tüfekçi, 2020	20	Kurt, 2017

Bu araştırmada, makalelerin dahil edilme kriterleri belirlenirken araştırmanın amacına uygun olmalarına dikkat edilmiştir. 4-6 yaş grubuna yönelik Kur'an kurslarında çalışanların eğitim ihtiyaçlarını ele alan çalışmalar seçilmiştir. Bunun için, tezlerde aranan anahtar kelimeler olan "4-6 Yaş Kur'an", "4-6 Yaş Grubu Kur'an", "Okul Öncesi Dönemi (4-6 Yaş)", "Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş" ve "4-6 Yaş Okul Öncesi" kelime grupları Google Akademik veri tabanında aranmıştır. Makalelerin yerel ve güncel sorunları içermesi adına, Türkiye'de yayınlanan ve 2017-2023 yılları arasında yayımlanmış çalışmalar seçilmiştir. Bu ölçütlere uyan makalelerin bulgular ve sonuç kısımları incelenmiş; öğreticilerin eğitime yönelik ihtiyaçlarını ortaya koyan 17 makale inceleme kapsamına alınmıştır. Bu makaleler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. 4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretici İhtiyaçları ile İlgili Makaleler

No	Yazarlar	No	Yazarlar	No	Yazarlar	No	Yazarlar
1	Kasar ve Aydın, 2023	**6**	Göksu, 2022	**11**	Bulut ve Sarı, 2021	**16**	Korkmaz, 2019
2	Çelik ve Çakmak, 2023	**7**	Yüksel, 2021	**12**	Yazıcıbaşı, 2020	**17**	Genç, 2019
3	Korkmaz ve Yobaş, 2022	**8**	Üzümcü ve Çınar, 2021	**13**	Yağcı, 2020		
4	Arıcan ve Arıcı, 2022	**9**	Öncü, 2021	**14**	Parlak ve Şen, 2019		
5	Gümrükçüoğlu, Genç ve Uddin, 2022	**10**	Ecer ve Çakmak, 2021	**15**	Aybey, 2019		

Verilerin Toplanması

Araştırmada, tez ve makalelerin seçimi belli bir sistematik izlenerek gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, araştırmanın amacına uygun anahtar kelimeler belirlenmiş ve bu anahtar kelimeler kullanılarak Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarında kapsamlı aramalar yapılmıştır. Arama sonucunda ulaşılan çalışmaların sonuç kısımları gözden geçirilerek araştırma amacıyla ilişkili olmayanlar çıkarılmıştır. Karar verme sürecinin ardından, analiz için seçilen çalışmalar bir liste halinde düzenlenmiştir. Analize alınacak araştırmaların sonuç bölümleri detaylı analiz yapılmak üzere ayrı bir dosyaya aktarılmıştır. Sonuç bölümlerinde anlaşılamayan ifadeler için tezlerin bulgular bölümüne başvurulmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, birbiri ile aynı anlama gelen verilerin belirli üst kavram ve temalarda bir araya getirilerek, okuyucuya konu hakkında üst bir bakış sunulmasını sağlayan bir analiz tekniğidir (Dinçer, 2018). Tümevarımsal bir anlayışa sahip olan içerik analizi sürecinde; kodlama, sınıflandırma ve ilişkilendirme adımları takip edilir. Kodlama aşamasında, metne dönüştürülen veriler anlamlı parçalara ayrılarak analiz edilir ve bu parçalar arasında anlam bütünlüğü korunur (Creswell, 2013; Miles ve Huberman, 2016). Kodlanan veriler daha sonra kategorilere ayrılarak sınıflandırılır ve yapılandırılır (Kılıç, vd., 2019).

Araştırma kapsamında analiz edilecek dokümanlar bir Word dosyasında birleştirilmiş ve yanlarına açılan sütunlarda kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Kodlama işleminin tamamlanmasının ardından, kodlar arasındaki ilişkiler değerlendirilerek kategori ve alt kategoriler oluşturulmuştur. Makale ve tezler, iki farklı araştırmacı tarafından bağımsız olarak analiz edilmiş ve bulguların açık ve tutarlı bir şekilde sunulmasını sağlamak amacıyla bu analizler birleştirilmiştir. Analizlerin birleştirilmesi sürecinde, üç araştırmacı bir araya gelerek kodları ve kategorileri tartışmış, ortak temalar üzerinde uzlaşarak verileri daha düzenli ve sistematik bir yapıya dönüştürmüştür. Bu süreç, verilerin anlamlı bir bütünlük içinde sunulmasını ve araştırma sorularının kapsamlı bir şekilde yanıtlanmasını sağlamıştır (Kılıç vd., 2019; Dinçer, 2018).

Geçerlik ve Güvenirlik (Güvenduyulabilirlik)

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik sağlamak amacıyla güvenduyulabilirlik çerçevesi benimsenmiş, bu doğrultuda inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve nesnellik kriterleri esas alınmıştır (Arslan, 2022; Yıldırım ve Şimşek, 2013). İnandırıcılık ve aktarılabilirlik kriterlerinin sağlanması için çalışmanın amacı net bir şekilde ifade edilmiş ve kullanılan yöntemlerin gerekçesi detaylıca açıklanmıştır. Araştırmaya dahil edilen verilerin seçim sürecinde, arama yapılan anahtar kelimeler, veri tabanları, dahil edilme ve hariç tutulma ölçütleri detaylı şekilde belirtilmiştir. Ayrıca, analiz sürecinde kullanılan verilerle ilgili kodlama, kategori oluşturma ve tema belirleme süreçleri açıkça tanımlanmış ve analiz sonuçları tablo olarak sunulmuştur. Tutarlılık ve nesnellik kriterlerinin sağlanması için, kodlama ve temaların oluşturulması sürecinde birden fazla araştırmacı yer almış, kodlar ve temalar tüm araştırmacılar tarafından bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sürecinde farklı görüşlerin olduğu durumlarda uzlaşmaya varılmış ve her aşamada ortak kararlar

alınmıştır. Elde edilen ham veriler, kodlama süreci ve analiz sonuçları gerektiğinde yeniden erişilebilir ve değerlendirilebilir olması için muhafaza edilmiştir. Araştırma bulgularının açıklığı ve doğruluğu için, seçilen çalışmaların sonuç bölümleri dikkatle incelenmiş, bu bölümlerde belirtilen bilgilerin temalarla uyumluluğu kontrol edilmiştir. Çalışmalara dahil edilen her kaynağın detayları tablo halinde sunulmuş, analiz aşamasında kullanılan süreçler şeffaf bir şekilde betimlenmiştir. Araştırma sırasında elde edilen bulguların tekrar edilebilirliğini sağlamak amacıyla araştırma süreci ayrıntılı bir şekilde yapılandırılmış ve raporlanmıştır.

Bulgular

4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları öğreticilerinin eğitim ihtiyaçlarını sistematik ve kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı ve bu ihtiyaçlara yönelik etkili hizmet içi eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sunmayı amaçlayan bu araştırmada meta-sentez yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarını ortaya koyan, belirlenen kriterlere uygun olarak seçilen 19 yüksek lisans tezi ve 17 makale verileri analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan bulguların; "Çocuk Gelişimi", "Program Okuryazarlığı", "Öğrenme Öğretme Süreci", "Ölçme ve Değerlendirme", "Değerler Eğitimi", "Kur'an Eğitimi" ve "Velilerle İlişkiler" başlıkları altında toplandığı görülmüştür.

Çocuk Gelişimi

Öğreticilerin "Çocuk Gelişimi" başlığı doğrultusundaki eğitim ihtiyaçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Öğreticilerin Çocuk Gelişimine Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Kategoriler		Kodlar
Çocuğu Tanıma		Çocuğun bilişsel-zihinsel gelişimini bilme Çocuğun duyuşsal-psikolojik özelliklerini bilme Çocuğun psiko-motor gelişimini bilme Çocuğun sosyal ve dil gelişimini bilme Çocuğun dini-ahlaki gelişim özelliklerini bilme
Hazırbulunuşluk		Hazırbulunuşluk kavramını bilme Hazırbulunuşluk özelliklerini bilme
Çocukla İlişkiler	**Çocukla İletişim**	Çocuğa hitap edebilme
	Çocuğu Uyarma	Çocuğu sürekli uyararak kuralları hatırlatmama Çocuğu sınıfta arkadaşlarının önünde uyarmama
	Çocuğu Cezalandırma	Hangi uygulamaların ceza olduğunun farkında olma Ceza konusunda deneme yanılma yoluyla ilerlememe Cezaların çocukta oluşturacağı olumsuzlukların farkında olma Kurallara uymadığında çocuğa yanına oturtma cezası vermeme Kurallara uymadığında çocuğa oyun oynamama cezası vermeme Kurallara uymadığında çocuğa sınıf dışına alma cezası vermeme

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğreticilerin "Çocuğu Tanıma", "Çocuğun Gelişim Aşamaları ve Özellikleri", "Hazır bulunuşluk" ve "Çocukla İlişkiler" şeklinde toplam dört kategori altında toplanan çocuk gelişimi eğitimine yönelik ihtiyaçları bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, öğreticilerin çocuk gelişimi ve eğitimi alanında çeşitli bilgi ve beceri eksiklikleri yaşadıklarını ortaya koymuştur. Öğreticilerin çocuğun bilişsel/zihinsel gelişimi, duyuşsal-psikolojik özellikleri, psiko-motor gelişimi, sosyal ve dil gelişimi, dini-ahlaki gelişim özelliklerini bilme konularında eksiklikleri olduğu ve bu durumun öğreticilerin uygun eğitim stratejileri geliştirmesini zorlaştırdığı görülmektedir. Öğreticilerin öğrencilerin hazırbulunuşluk özelliklerini tanıma konusunda eksiklikleri olmasının bireysel farklılıkların göz ardı edilmesine yol açtığı ve bu durumun öğrencilerin sürece etkin ve aktif katılımını engellediği, başarısızlık ve motivasyon kaybına yol açtığı tespit edilmiştir.

Ayrıca öğreticilerin çocuklarla etkili iletişim kurmakta zorlandıkları, çocuğu hatalı olarak uyardıkları, çocuğu cezalandırma konusunda eksik, yanlış bilgi ve uygulamalara sahip oldukları ve bu durumun çocukların özgüvenlerini zedelediği ve olumsuz davranışların pekişmesine neden olduğu görülmüştür.

Program Okuryazarlığı

Öğreticilerin "Program Okuryazarlığı" başlığı doğrultusundaki eğitim ihtiyaçları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Öğreticilerin Program Okuryazarlığı İhtiyaçları

Kategoriler	Kodlar
Öğretim Programının Yapısı	Programın yapısını bilme/tanıma Kazanımlardan haberdar olma
Öğretim Programının Uygulanması	Programın uygulanmasında esnekliğinin farkında olma

Araştırma bulguları, öğreticilerin program okuryazarlığı alanında iki temel başlık altında eğitim ihtiyaçları olduğunu ortaya koymaktadır. Tablo 4'te görüldüğü gibi öğreticilerin "Öğretim Programının Yapısı" ve "Öğretim Programının Kullanımı" şeklinde toplam iki kategori altında eğitim ihtiyaçları bulunmaktadır.

"Öğretim Programının Yapısı" başlığı altında, öğreticilerin programın genel yapısını tanıma ve kazanımlardan haberdar olma konularında bilgi eksiklikleri tespit edilmiştir. Bu durum, öğreticilerin programın felsefi temellerini, hedeflerini ve içerik düzenlemelerini yeterince kavrayamadıklarını göstermektedir.

"Öğretim Programının Uygulanması" başlığı ise, öğreticilerin programın uygulanmasında esneklik sağlama ve programı sınıf düzeyine uyarlama konularında yetersizlik yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, öğreticilerin programın dinamik yapısını ve öğrenci ihtiyaçlarına göre uyarlanabilirliğini tam olarak kavrayamadıklarını göstermektedir. Bu bulgular, öğreticilerin program okuryazarlığı alanında bilgi ve beceri eksiklikleri yaşadıklarını göstermektedir.

Öğrenme Öğretme Sürecine Hazırlık

Öğreticilerin "Öğrenme Öğretme Sürecine Hazırlık" başlığına yönelik eğitim ihtiyaçları Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. Öğreticilerin Öğrenme Öğretme Sürecine Hazırlığa Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Kategoriler		Kodlar
Günlük Plan	Öğretimi Planlama	Öğretimi tasarlama becerisine sahip olma Günlük plan yapma becerisine sahip olma
	Zamanı Planlama	Dersleri yetiştirebilme Zamanı etkili kullanma
Materyal- Teknoloji	**Materyal Bilgisi**	Materyal geliştirme ilkelerini bilme Materyal kullanım ilkelerini bilme
	Materyal Kullanımı	Uygun materyal seçimi yapabilme Çeşitli/farklı materyaller hazırlama/tasarlama Materyalleri 4-6 yaşa uyarlama
	Teknoloji Kullanımı	Öğretim teknolojilerini etkili kullanma
Etkinlik	**Bilişsel**	Bilişsel gelişimi destekleyici etkinlik hazırlama
	Psikomotor	Psikomotor gelişimi destekleyici etkinlik hazırlama
	Görsel-İşitsel	Çocuğun kendini ifade edebileceği müzik etkinlikleri hazırlama Çocuğun kendini ifade edebileceği resim etkinlikleri hazırlama Boyama, oyun hamuru ve kesme yapıştırma dışında farklı sanatsal etkinlikler hazırlama
Yöntem-Teknik	**Drama**	Drama türlerini bilme Drama uygulama aşamalarını bilme Dramayı etkili bir şekilde uygulama Beden dilini kullanmaya yönelik etkinlikler düzenleme Jest-mimik kullanımına yönelik etkinlikler düzenleme Ses tonu kullanımına yönelik etkinlikler düzenleme
	Eğitsel Oyun	Eğitsel oyun ile öğretimi ilişkilendirme Eğitsel oyunu dini bilgiler konusu dışında da kullanma
	Kıssa/ Hikâye Anlatma	Amaca uygun hikâye seçebilme Kıssa-hikâye anlatma tekniklerini bilme
	Diğer	Kazanımlara uygun yöntem-teknikleri kullanma **Öğrenci merkezli yöntem-teknikleri kullanma** Farklı/çeşitli yöntem teknikleri kullanma

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, öğreticilerin öğrenme-öğretme sürecine hazırlık alanında çeşitli bilgi ve beceri eksiklikleri yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bu eksiklikler,

Tablo 5'te sunulduğu gibi "Günlük Plan", "Materyal-Teknoloji", "Etkinlik", "Yöntem-Teknik" şeklinde toplam dört kategori altında toplanmaktadır.

"Günlük Plan" kategorisinde, öğreticilerin öğretimi planlama ve zamanı etkili kullanma konularındaki ihtiyaçları yer almaktadır. Özellikle, öğretimi tasarlama, günlük plan yapma ve dersleri zamanında yetiştirme konularında zorluk yaşamaktadırlar.

"Materyal-Teknoloji" kategorisinde, öğreticilerin materyal bilgisi ve kullanımı ile ilgili ihtiyaçları yer almaktadır. Materyal geliştirme ve kullanım ilkelerini bilme, uygun materyal seçme, çeşitli materyaller hazırlama ve bu materyalleri 4-6 yaş grubuna uyarlama ve öğretim teknolojilerini etkili kullanma konusunda desteklenmeleri gerektiği görülmektedir.

"Etkinlik" kategorisi, öğreticilerin bilişsel, psikomotor ve görsel-işitsel etkinlikler hazırlama konusunda yaşadıkları zorlukları içermektedir. Öğreticiler sanatsal etkinlik olarak boyama, oyun hamuru oynatma ve kesme alıştırmaları yaptırmakta ve bunlar dışındaki sanat etkinlikleri hazırlamada zorluk yaşamaktadırlar. Bilişsel gelişimi destekleyici etkinlik hazırlama, psikomotor gelişimi destekleyen etkinlik hazırlama, çocuğun kendini ifade edebileceği müzik ve resim etkinlikleri hazırlama konularında desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

"Yöntem-Teknik" kategorisinde ise, öğreticilerin drama, eğitsel oyun ve kıssa/hikâye anlatımı teknikleri konusundaki ihtiyaçları yer almaktadır. Öğreticilerin drama türlerini bilme, drama uygulama aşamalarını bilme, dramayı etkili bir şekilde uygulama, beden dilini, jest-mimik ve ses tonu kullanmayı teşvik eden etkinlikler düzenleme konusunda zorluk yaşadıkları belirtilmektedir. Öğreticilerin, eğitsel oyunlarla öğretimi ilişkilendirme, uygun hikâye seçme ve hikâye anlatma ve kazanımlara uygun, öğrenci merkezli, çeşitlendirilmiş yöntem-teknik kullanımında eksiklikleri olduğu görülmektedir.

Öğrenme Öğretme Sürecini Yürütme

Öğreticilerin "Öğrenme Öğretme Sürecini Yürütme" başlığına yönelik eğitim ihtiyaçları Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6. Öğreticilerin Öğrenme Öğretme Sürecini Yürütmeye Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Kategoriler	Kodlar
Aktif Katılım	Öğrencilerin derste sıkılmasını önleme Öğrencilerin dikkatini çekme Öğrencilerin derse katılımını sağlama
Farklılaştırılmış Eğitim	Özel gereksinimli öğrenci ihtiyaçlarını karşılama Bireysel farklılıklara yönelik eğitim verme Farklı yaş gruplarındaki öğrencilere eğitim verme
Öğrenme Merkezleri Oluşturma	Öğrenme merkezleri hakkında bilgiye sahip olma Küçük sınıflarda öğrenme merkezleri oluşturma Öğrenci özelliklerine uygun ilgi köşeleri oluşturma
Grup Çalışması	Bireysel-grup etkinliklerini dengeli olarak düzenleme Grup çalışması yaptırma
Sınıf Yönetimi	Sınıfta hakimiyeti sağlama Sınıfta otoriter duruş sergilememe Sınıfa hakimiyeti için büyük zaman harcamama Olumsuz davranışlara işlevsel çözümler üretebilme İstenmedik davranışlara etkili tedbirler geliştirebilme

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, öğreticilerin öğrenme-öğretme sürecini yürütme konusunda çeşitli eğitim ihtiyaçları bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu ihtiyaç alanları, Tablo 6'da sunulduğu gibi; "Aktif Katılım", "Farklılaştırılmış Eğitim", "Öğrenme Merkezleri Oluşturma", "Grup Çalışması" ve "Sınıf Yönetimi" olmak üzere toplam beş kategori altında toplanmaktadır.

"Aktif Katılım" kategorisinde, öğreticilerin öğrencilerin derste sıkılmasını önleme, dikkatlerini çekme ve derse katılımlarını sağlama konularında eğitim ihtiyaçları yer almaktadır.

"Farklılaştırılmış Eğitim" kategorisi, öğreticilerin özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama, bireysel farklılıklara yönelik eğitim verme ve farklı yaş gruplarındaki öğrencilere uygun öğretim stratejileri geliştirme konularında desteklenmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

"Öğrenme Merkezleri Oluşturma" kategorisinde, öğreticilerin öğrenme merkezleri hakkında bilgi sahibi olma, küçük sınıflarda etkili öğrenme merkezleri oluşturma ve öğrenci özelliklerine uygun ilgi köşeleri tasarlama konularında eğitim ihtiyaçları bulunmaktadır.

"Grup Çalışması" kategorisinde, öğreticilerin bireysel ve grup etkinliklerini dengeli bir şekilde düzenleme ve etkili grup çalışmaları yaptırma konularında zorluk yaşadıkları görülmektedir.

"Sınıf Yönetimi" kategorisinde ise, öğreticilerin sınıfta hakimiyeti sağlama, otoriter bir duruş sergilemeden sınıfı etkili bir şekilde yönetme ve olumsuz davranışlara işlevsel çözümler üretme konularında eğitim ihtiyaçları yer almaktadır.

Ölçme ve Değerlendirme

Öğreticilerin "Ölçme ve Değerlendirme" başlığına yönelik eğitim ihtiyaçları Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7. Öğreticilerin Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Kategoriler	Kodlar
Yöntem Bilgisi	Ölçme değerlendirme yöntemlerini bilme
Yöntemleri Kullanma	Kazanımlara uygun ölçme-değerlendirme araçlarını belirleme Standart test, kontrol listesi, portfolyo, gözlem formu, anekdot kaydı vb. araçları kullanma Öz ve akran değerlendirmeyi kullanma
Sonuçlarını Kullanma	Ölçme değerlendirme sonuçlarını yeni uygulamalara aktarma

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, öğreticilerin ölçme ve değerlendirme alanında çeşitli eğitim ihtiyaçları bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu ihtiyaç alanları, Tablo 7'de sunulduğu üzere "Yöntem Bilgisi", "Yöntemleri Kullanma" ve "Sonuçlarını Kullanma" olmak üzere üç ana kategori altında toplanmaktadır.

"Yöntem Bilgisi" kategorisinde, öğreticilerin ölçme ve değerlendirme yöntemlerini tanıma ve bu yöntemlerin özelliklerini anlama konusunda eğitim ihtiyaçları bulunmaktadır. Özellikle, farklı ölçme araçlarının ne zaman ve nasıl kullanılacağına dair bilgi eksiklikleri dikkat çekmektedir.

"Yöntemleri Kullanma" kategorisinde, öğreticilerin kazanımlara uygun ölçme-değerlendirme araçlarını belirleme ve kullanma konusunda desteklenmeleri gerektiği görülmektedir. Standart testler, kontrol listeleri, portfolyolar, gözlem formları ve anekdot kayıtları gibi çeşitli araçların etkin kullanımı konusunda bilgi ve beceri eksiklikleri bulunmaktadır. Ayrıca, öz değerlendirme ve akran değerlendirme gibi alternatif yöntemlerin uygulanmasında da eğitim ihtiyaçları mevcuttur.

"Sonuçlarını Kullanma" kategorisinde ise, öğreticilerin ölçme ve değerlendirme sonuçlarını analiz etme ve bu sonuçları yeni öğretim uygulamalarına yansıtma konusunda desteklenmeleri gerektiği belirlenmiştir.

Değerlerler Eğitimi

Öğreticilerin "Değerler Eğitimi" başlığı doğrultusundaki eğitim ihtiyaçları Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo 8. Öğreticilerin Değerler Eğitimine Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Kategoriler	Kodlar
Programa Uygunluk	Değerler eğitimine yeterince yer verme
Rehberlik	Nasıl rehberlik yapacağını bilme
Yöntem-Teknik	Değerler eğitimini nasıl yapacağını bilme Soyut kavramları etkili bir şekilde anlatma
Değerleri Davranışa Dönüştürme	Din ve ahlak gelişimi kazandırmada başarılı olma "Doğruluk-Dürüstlük", "Adalet" ve "Sabır" değerlerini davranışa dönüştürebilme Yanlış öğrenmeleri düzeltme

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, öğreticilerin değerler eğitimi alanında çeşitli eğitim ihtiyaçları bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu ihtiyaç alanları, Tablo 8'de belirtildiği gibi öğreticilerin "Programa Uygunluk", "Rehberlik", "Yöntem-Teknik", "Değerleri Davranışa Dönüştürme" şeklinde toplam dört kategori altında toplanmaktadır.

"Programa Uygunluk" kategorisinde, öğreticilerin mevcut öğretim programlarında değerler eğitimini programın temel bir parçası olarak görmedikleri ve bu yüzden derslerde yeterince değerler eğitimi konularına yer vermedikleri, bu kısımları ihmal ettikleri görülmektedir.

"Rehberlik" kategorisi, öğreticilerin öğrencilere değerlerin kazandırılması sürecinde yaşadığı zorlukları içermektedir. Etkili bir rehberlik yapabilmeleri için desteklenmeleri gerektiği görülmektedir.

"Yöntem-Teknik" kategorisinde, öğreticilerin değerler eğitimini etkili bir şekilde gerçekleştirebilmek için uygun yöntem ve teknikleri bilme konusunda ihtiyaçları bulunmaktadır. Özellikle soyut kavramların somutlaştırılması ve öğrencilere anlaşılır bir şekilde aktarılması konusunda zorluklar yaşandığı görülmektedir.

"Değerleri Davranışa Dönüştürme" kategorisinde ise, öğreticilerin değerlerin öğrenci davranışlarına yansıtılması, dini ve ahlaki gelişimlerinin desteklenmesi, doğruluk-dürüstlük, adalet ve sabır gibi değerlerin öğrenci davranışlarına dönüştürülmesi konusunda desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Kur'an Eğitimi

Öğreticilerin "Kur'an Eğitimi" başlığına yönelik eğitim ihtiyaçları Tablo 9'da görülmektedir.

Tablo 9. Öğreticilerin Kur'an Eğitimine Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Kategoriler	Kodlar
Yöntem-Teknik	Kuran eğitiminde yöntem teknik kullanma Kuran öğretiminde klasik anlamda bir eğitim yapmama
Farklılaştırılmış Öğretim	**Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere Kur'an öğretme** Aynı sınıfta farklı yaştaki öğrencilere Kur'an öğretme

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, öğreticilerin Kur'an eğitimi alanında çeşitli eğitim ihtiyaçları bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu ihtiyaç alanları, Tablo 9'da yer aldığı gibi öğreticilerin "Yöntem-Teknik" ve "Farklılaştırılmış Öğretim" şeklinde toplam iki kategori altında eğitim ihtiyaçları bulunmaktadır.

"Yöntem-Teknik" kategorisinde, öğreticilerin Kur'an öğretiminde etkili yöntem ve teknikleri kullanma konusunda desteklenmeleri gerektiği belirlenmiştir. Öğreticilerin Kur'an öğretiminde geleneksel yaklaşımların ötesine geçerek, öğrencilerin ilgisini çekecek ve motivasyonlarını artıracak çeşitli öğretim stratejileri ve tekniklerini bilme ve uygulama konusunda desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir.

"Farklılaştırılmış Öğretim" kategorisinde ise, öğreticilerin farklı yaş gruplarındaki ve öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere yönelik Kur'an öğretimi konusunda zorluk yaşadıkları, sınıf içindeki çeşitliliği yönetebilme, bireysel farklılıklara uygun öğretimi planlama konusunda desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Velilerle İlişkiler

Öğreticilerin "Velilerle İlişkiler" başlığına yönelik eğitim ihtiyaçları Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10. Öğreticilerin Velilerle İletişime Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Kategoriler	Kodlar
Aile Katılımı	Aile katılımını yönetme Velilerle düzenli olarak bilgi paylaşımında bulunma Problemleri direk aileye söyleyip yardım almaya çalışmama
Velilerle İletişim	Velilerle etkili iletişim kurma Velilerle yeterli iletişim kurma Sadece problemli davranışlarda velilerle iletişime geçmeme
Aile Eğitimleri	Aile eğitimlerini etkili yürütme

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, öğreticilerin velilerle iletişim konusunda bazı eğitim ihtiyaçları bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu ihti-

yaç alanları Tablo 10'da belirtildiği gibi öğreticilerin "Aile Katılımı", "Velilerle İletişim" ve "Aile Eğitimleri" şeklinde toplam üç temel ihtiyaç alanında kategorileştirilmiştir.

"Aile Katılımı" kategorisinde, öğreticilerin aile katılımını etkin bir şekilde yönetme ve velilerle düzenli bilgi paylaşımı yapma, problemleri doğrudan aileye iletmek yerine, çözüm odaklı yaklaşımlar geliştirme konusunda eğitim ihtiyaçları bulunmaktadır.

"Velilerle İletişim" kategorisinde, öğreticilerin velilerle etkili iletişim kurma, sadece problemli davranışlar ortaya çıktığında değil, düzenli ve problemleri önleyici bir iletişim süreci yürütme konusunda eğitim ihtiyaçları yer almaktadır.

"Aile Eğitimleri" kategorisinde, öğreticilerin velilerin çocuklarının eğitim sürecine daha bilinçli katılımını sağlamak amacıyla aile eğitimlerini etkili bir şekilde planlama ve yürütme konusunda eksiklikleri olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarını kapsamlı bir perspektifle ortaya koymak amacıyla, ilgili tez ve makalelerin meta-sentez yöntemiyle analiz edilmesiyle gerçekleştirilmiştir.

Din ve değerler eğitimi, bireylerin ve toplumun ahlaki sağlığı için temel düzeyde önemlidir ve medeni bir toplum adalet, merhamet, saygı gibi temel değerlere ihtiyaç duymaktadır (Ashton ve Watson, 1998). Psikolojik olarak güçlü, yaşamın manevi boyutunu keşfeden bireyler yetiştirilmek için din eğitimi çocuklara erken yaşlarda verilmelidir (Ashton, 2002). Bu eğitim çocuklara yaşamın anlamını sorgulama ve etik kararlar alma konusunda rehberlik etmektedir (Ashton ve Watson, 1998). Çocukların dini kavramları ve değerleri anlamalarına yardımcı olmak için hikâye anlatımı, metaforlar ve tartışmalar gibi yöntemler kullanılmalı (Ashton, 2002), kendi deneyimlerinden yola çıkarak kavram ve olayları anlamaları sağlanmalıdır (Hull, 1975). Böylece çocukların dini anlamlarla bağlantı kurması ve soyut kavramları somutlaştırmaları sağlanabilir (Aschton, 2002; Hull, 1975). Çocuklar din eğitimi alırken doğal gelişimlerinin zarar görmemesi için gelişim dönemlerine uygun, akademik baskı hissetmeden bu eğitimi alması gerekmektedir (Elkind, 1967; Goldman, 2022). Öğretimin yenilikçi yöntemler kullanılarak (Hull, 1975), onların hazırbulunuşluk düzeylerine uygun, öğrenci merkezli, somut materyaller kullanılarak yapılandırılması din eğitiminin daha anlamlı olmasını sağlayacaktır (Montessori, 2013).

Bu kuramsal yaklaşımlar, erken çocukluk döneminde din eğitiminin çocuğun gelişimsel özelliklerine uygun olarak yapılandırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın sonuçları, öğreticilerin erken çocukluk döneminde öğreticilik yaparken hangi zorlukları yaşadıkları ve hangi konularda eğitim ihtiyaçları bulunduğunu ortaya koymaktadır. Analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğreticilerin, çocuk gelişimi, program okuryazarlığı, öğrenme öğretme süreci, ölçme-değerlendirme, değerler eğitimi, Kur'an eğitimi, velilerle ilişkiler olmak üzere yedi alanda eğitim ihtiyaçları olduğunu ortaya koyulmuştur.

Araştırma sonunda Kur'an kursu öğreticilerinin (4-6 yaş), çocuğu tanıma, çocuğun gelişim aşamaları-özelliklerini bilme ve hazır bulunuşluk konularında eğitim ihtiyaçları bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca Kur'an kursu öğreticilerinin (4-6 yaş) çocukla ilişkiler konusunda sorun yaşadıkları belirlemiştir.

Literatürde bu araştırmayı destekleyen çeşitli araştırmalar yer almaktadır. Yüksel (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Kur'an kursu öğreticilerinin (4-6 yaş) okul öncesi çocuklarının gelişim özellikleri konusunda kendilerini yetersiz hissettikleri belirlenmiştir. Kara (2019) tarafından yapılan çalışmada öğreticilerin çocuğu tanımaya, çocukların çeşitli yaş dönemlerine ilişkin gelişim özelliklerini daha iyi öğrenmeye ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Balbay (2022) tarafından yapılan araştırmada da kurs öğreticilerinin eksiklik hissettikleri konuların başında çocuğun gelişimsel basamakları, hazır bulunuşluk düzeyleri ve çocuk psikolojisi konularının geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Doğan (2019) da öğreticilerin okul öncesi çocuğun bilişsel, duyuşsal, psikomotor, dini ve ahlaki boyutlardaki gelişim özellikleri konusunda eksiklikleri bulunduğunu, öğrencileri bilimsel ilkeler yerine kendi bireysel tecrübeleri yoluyla tanımaya çalıştıklarını ortaya koymuştur. Kara (2019) tarafından yapılan çalışmada öğreticilerin öğrencilerle iletişim hususunda destek alma ihtiyacı içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çelik Tüten (2021) tarafından yapılan çalışmada da öğreticilerin sınıf kurallarını çocuklara nasıl öğreteceklerini bilmedikleri, sınıf yönetimini sağlamak için ödülü çok fazla kullandıkları, yaptıkları bazı uygulamaların ceza olduğunun bilincinde olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üzümcü ve Çınar'ın (2021) araştırmasında öğreticilerin sınıf içerisinde ödüllerden mahrum bırakma ya da ödülü gecikmeli olarak verme gibi ikinci tür ceza yöntemlerini uyguladıkları belirlenmiştir. Yine Kara (2019) tarafından yapılan çalışmada öğreticilerin ceza ve ödül hususunda deneme yanılma yolu ile hareket ettikleri belirlenmiştir. Balbay (2022) tarafından yapılan araştırmada da kurslarda değerler eğitimi etkinliklerinde kullanılan maddi ödüllerin veya yaptırımların çocuk üzerinde olumsuz izlenimler bıraktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu doğrultuda mevcut eğitim durumları ve birikimleriyle Kur'an kursu öğreticilerinin 4-6 yaş arası çocuklara verdikleri okul öncesi eğitiminin etkili ve nitelikli olamayacağı görünmektedir. Öğreticilerin, çocukların gelişim alanlarına dair bilgi eksiklikleri, eğitim süreçlerinde önemli sorunlara yol açabilir. Bilişsel gelişim, çocukların düşünme ve problem çözme yeteneklerini kapsar. Öğreticilerin bu alandaki bilgi eksikliği, uygun materyal ve yöntem seçimini zorlaştırır (Piaget, 1970). Duyuşsal-psikolojik gelişim, çocukların duygularını anlama ve ifade etme becerilerini içerir. Öğreticilerin bu alandaki bilgi eksikliği, öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını fark edememelerine ve onlara uygun destek sağlayamamalarına yol açabilir (Elkind, 1967; Goleman, 2005). Psiko-motor gelişim, fiziksel hareket ve koordinasyonu ifade eder; öğreticilerin bu alandaki bilgi eksikliği, motor beceri etkinliklerinin etkili olarak planlanmasını engelleyebilir (Montessori, 2012). Öğreticilerin sosyal ve dil gelişimi alanında desteği ile öğrencilerin dil becerileri ve sosyal etkileşimleri güçlenebilir. Bu alanda bilgi sahibi olmayan öğreticiler yeterli desteği sağlayamayabilirler (Vygotsky, 1978). Dini-ahlaki gelişim, değer yargıları, doğru-yanlış kavramları ve manevi duyguları içermektedir ve bu alanda eksikliği bulunan öğreticiler çocukların ahlaki gelişimlerini desteklemede kendilerini yetersiz hissedebilirler (Ashton & Watson, 1998).

Öğreticilerin çocukların hazırbulunuşluk düzeylerini değerlendirememesi öğrencilerin öğrenmeye karşı fiziksel, zihinsel ve duygusal hazırlanmasını engelleyebilir ve motivasyon kaybına yol açabilir (Bruner, 1960). Öğreticilerin etkili iletişim kuramaması, çocukların ihtiyaçlarının göz ardı edilmesine, güven kaybına yol açabilir ve hatalı davranış yönetimi öğrencilerin özgüveninin zedelemesine neden olabilir (Gordon, 2010).

Öğreticilerin çocuk gelişiminin alanında yeterli bilgiye sahip olmaları ve çocukların bireysel ihtiyaçlarını doğru değerlendirerek onlarla etkili iletişim kurmaları gerekmektedir. Bu durumda DİB'in 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında branşlaşmaya gidilerek okul öncesi öğretmenleri ve Kur'an kursu öğreticileri birlikte görev yapabilirler. Her iki alanda da görev yapmak isteyen öğreticiler için yan dal, çift ana dal gibi uygulamalar geliştirilebilir. Halihazırda görev yapan öğreticilere, pedagoglar ve çocuk gelişimi uzmanları tarafından danışmanlık yapılması öğreticilerin karşılaştıkları sorunları çözmelerine destek olurken, mesleki gelişimlerini de destekleyecektir. Öğreticilerin çocuklarla sağlıklı iletişim kurma becerilerini geliştirmek için atölye çalışmaları düzenlenebilir. Bu atölyeler, aktif dinleme, empati geliştirme ve uygun dil kullanımı gibi konulara odaklanması verimi artıracaktır.

Araştırma sonunda Kur'an kursu öğreticilerinin (4-6 yaş), program okuryazarlığı konusunda öğretim programının yapısı ve kullanımı konularında eğitim

ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonunda Kur'an kursu öğreticilerinin (4-6 yaş) öğrenme öğretme sürecini yürütme konusunda eğitim ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğreticilerin öğretimi ve zamanı planlama, materyal bilgisi, materyal hazırlama ve kullanma, strateji-yöntem-teknik bilgisi, yöntem-teknik ve etkinlik kullanımı; aktif katılım, farklılaştırılmış eğitim, işbirlikli öğrenme, sınıf yönetimi ve öğrenme merkezleri oluşturma konularında sıkıntıları olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Kur'an kursu öğreticilerinin (4-6 yaş) ölçme-değerlendirme yöntem bilgisi, ölçme-değerlendirme yöntemlerini belirleme ve kullanma ile ölçme-değerlendirme sonuçlarını kullanma konularında eğitim ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir.

Literatürde bu araştırmayı destekleyen çeşitli araştırmalar yer almaktadır. Ecer ve Çakmak (2021) tarafından yapılan çalışmada da öğreticilerin öğretim programı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Yazıbaşı (2020) tarafından yapılan araştırmada öğreticilerin yeterli pedagojik formasyona sahip olmadıklarını düşündükleri tespit edilmiştir. Gün (2016) ve Aybey (2019) tarafından yapılan araştırmalarda da araştırmaya katılan öğreticilerin yarısından fazlasının mesleki ve pedagojik formasyon açısından kendilerini tam olarak yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Genç (2019) tarafından yapılan araştırmada bazı kurslarda fazla talepten kaynaklı ek sınıfların açıldığı ve buralarda ön lisans veya lise mezunu öğreticilerin görevlendirildiği, yine formasyon almış ve dört yıllık ilahiyat fakültesini bitirenlerin dahi 4-6 yaş öğrenci grubuna yönelik eğitimlerde formasyon eksikliği hissettikleri belirlenmiştir. Literatürdeki çalışmalarda öğreticilerin öğretim sürecini planlama (Ecer & Çakmak, 2021), derslerde kullanılacak yaklaşım, strateji, yöntem ve teknikleri belirleme (Üzümcü & Çınar, 2020), materyal tasarımı ve kullanımında (Üzümcü & Çınar, 2020) problem yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çelik Tüten (2021) tarafından yapılan çalışmada da kurslarda çocuklara boyama, oyun hamuru ile oynama, kesme, yapıştırma etkinliklerinin yaptırıldığı ancak müzik, drama, okuma yazmaya hazırlık gibi etkinliklere yeteri kadar yer verilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Ecer ve Çakmak (2021) tarafından yapılan çalışmada da öğreticilerin ölçme ve değerlendirmede çeşitli eksiklikleri olduğu, gelişim seviyesini hesaba katan ölçme değerlendirme yapamadıkları ve pedagojik anlamda uygun ve yeterli ölçme değerlendirme bilgisine sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma, 4-6 yaş Kur'an kursu öğreticilerinin program okuryazarlığı, öğrenme-öğretim süreci ve ölçme-değerlendirme alanlarında eğitim ihtiyaçları olduğunu göstermektedir. Program okuryazarlığındaki eksiklikler, öğreticilerin

eğitim programlarının amaç, içerik ve yöntemlerini etkili uygulamasını engeller. Senemoğlu (2023), program okuryazarlığının, öğretim sürecini yapılandırmada temel olduğunu belirtir Ertürk (2013), program geliştirmenin, eğitim hedeflerini çocukların gelişim düzeyleriyle uyumlu hale getirdiğini ve vurgular. Öğreticilerin bu süreci bilmemesi ders planlaması ve uygulamasında aksaklıklara neden olabilir ve öğretimin etkililiğini azaltabilir.

Öğrenme-öğretim sürecinde, öğretimi planlama, materyal hazırlama ve yöntem-teknik kullanımı gibi alanlardaki eksiklikler, çocukların bireysel farklılıklarına uygun öğrenme ortamlarını kısıtlar. Sönmez (2024), öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinin çocukların katılımını artırdığını savunur. Öğreticilerin oyun ve öğrenci temelli olarak öğretimi planlayamaması öğrenme motivasyonu azaltabilir. Montessori (2013), somut materyallerin erken yaşlarda öğrenmeyi desteklediğini belirtir. Bu nedene öğreticilerin materyal tasarımı konusunda bilgi sahibi olması gerekir.

Ölçme-değerlendirme yetersizlikleri, çocukların dini ve ahlaki gelişimlerini izlemeyi zorlaştırır. Senemoğlu (2023), gelişim odaklı ölçme-değerlendirmenin, çocukların bireysel ilerlemelerini desteklediğini ifade eder. Bredekamp ve Copple (1997), erken çocuklukta ölçme-değerlendirmenin çocukların gelişim düzeylerine uygun olması gerektiğini savunur. Bulgular, öğreticilerin eğitim programı okuryazarlığı, pedagojik yöntemler ve değerlendirme becerilerini güçlendirmesi gerektiğini gösterir. Bu alandaki bilgi ve beceriler erken çocukluk din eğitiminin kalitesini artırabilir.

Öğreticilerin eğitim sürecini etkili bir şekilde planlama ve yürütme konularında önemli eksiklikleri olduğu, özellikle program okuryazarlığı, öğretim stratejileri ve yöntem-teknik kullanımı, materyal hazırlama ve sınıf yönetimi gibi alanlarda yetersizlikler yaşandığı görülmektedir. Halbuki okul öncesi dönemi hassas bir dönem olup yapılacak din eğitiminin pedagojik esaslara uygun olarak yapılması oldukça önemlidir. Bu eksiklikler, eğitim sürecinin kalitesini ve çocukların öğrenme deneyimini olumsuz etkileyecek ve telafisi güç durumlar ortaya çıkacaktır. Bu durumda 4-6 yaş Kur'an kursu öğreticilerinin dört yıllık dini yükseköğretim mezunu olmaları ve pedagojik formasyona sahip olmaları asgari şart olarak belirlenmelidir. Bunun yanında halihazırdaki durumun iyileştirilmesi için DİB'in 4-6 yaş Kur'an kurslarında bütün paydaşları içine alan derinlemesine saha araştırmaları yapılarak görevdeki öğreticilerin eğitim ihtiyaçları detaylı olarak ortaya konulmalıdır. Sonrasında hizmet içi öğretim programı hazırlanarak tüm personele bu doğrultuda eğitimler verilmelidir. Eğitimler okul öncesi eğitim uzmanları ve

eğitim bilimleri uzmanları tarafından ortak bir program dâhilinde verilmelidir. Eğitim sürecinin etkinliğini artırmak için öğreticilerin performansı düzenli olarak değerlendirilmeli ve ihtiyaç duyulan alanlarda geri bildirim verilmelidir.

Araştırma sonunda Kur'an kursu öğreticilerinin (4-6 yaş) değerler eğitiminde programa uygunluk, rehberlik, yöntem-teknik ve değerleri davranışa dönüştürme konularında eğitim ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmayı destekler şekilde Acur (2019) tarafından yapılan çalışmada öğreticilerin değerler eğitimi konusunda kendilerini yeterli görmedikleri, yöntem ve teknik konusunda yetersiz hissettikleri, öğreticilerin öğretim programına eklemeler yapmak istedikleri tespit edilmiştir. Bu da öğreticilerin program bilgilerinin eksik olduğunu gösterir niteliktedir. Bu araştırmada elde edilen "değerleri davranışa dönüştürememe" sonucunu destekler şekilde İsaoğlu'nun (2023) yapmış olduğu araştırmada da programın amaçlarında yer alan din ve ahlak gelişimi kazanımını sağlamaktaki başarının az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüfekçi (2020) tarafından yapılan araştırmada da velilerle yapılan görüşmelerde programdaki "Sabır", "Doğruluk" ve "Adalet" değerlerinin davranışa dönüşmesinde başarı sağlanamadığı belirlenmiştir.

Bu bulgular, değerler eğitiminin yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmaması gerektiğini, aynı zamanda çocukların bu değerleri içselleştirip davranışa dönüştürebilmeleri için uygun pedagojik yöntemlerin kullanılması gerektiğini göstermektedir. Senemoğlu (2009), değerler eğitiminin etkili olabilmesi için çocuğun gelişim düzeyine uygun, aktif katılımı teşvik eden ve deneyim temelli öğrenme ortamlarının oluşturulmasının önemini vurgulamaktadır.

Değerler eğitimindeki en önemli zorluklardan biri, çocukların öğrendikleri değerleri davranışa dönüştürmesidir. Bunun için öğreticilere, değerler eğitimi konusunda temel bilgi ve becerilerin eğitim süreçlerinde kazandırılması, halihazırda görev yapanlar için ise hizmet içi eğitim programları düzenlenerek değerlerin çocukların karakter gelişimindeki rolü hakkında bilgi verilmeli, öğretim programında belirtilen değerlerin nasıl uygulanacağı, değerlerin çocuklara somut örneklerle nasıl kazandırılabileceği ve etkinliklerle nasıl bütünleştirileceği öğretilmelidir. Değerler eğitimi, klasik anlatım yöntemlerinden ziyade interaktif ve deneyimleyerek öğrenme yöntemleri ile daha etkili hale getirilebilir. Bu doğrultuda öğreticilere hikâye anlatma, dramatizasyon ve rol oynama, oyun temelli öğrenme, tartışma grupları oluşturma ve problem çözme gibi yöntem ve tekniklerin kazandırılması önem arz etmektedir. Değerlerin somutlaştırılması ve çocukların bu kavramları anlaması için DİB tarafından yaş grubuna uygun

görsel, işitsel ve dokunsal materyaller (resimli kitaplar ve hikâye kartları, değer odaklı etkinlik kitapçıkları, etkileşimli eğitim oyunları ve dijital materyaller, değerlerle ilgili kısa filmler veya animasyonlar) geliştirilmelidir. Öğreticilerin sergiledikleri tutum ve davranışlarla çocuklara iyi bir rol model olması oldukça önemlidir. Çocukların olumlu davranışları fark edilerek takdir edilmeli, onlara değerleri gerçek hayatta uygulama fırsatları sunulmalıdır.

Araştırma sonunda Kur'an kursu öğreticilerinin (4-6 yaş) Kur'an eğitiminde yöntem-teknik ve farklılaştırılmış öğretim konularında eğitim ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu doğrultuda Yılmaz'ın (2022) çalışmasında 4-6 yaş Kur'an öğretiminde klasik anlamda bir eğitim yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Üzümcü ve Çınar'ın (2021) araştırmasında kurslarda Kur'an-ı Kerim'i yüzünden okumada çocukların sıkılıp oyun oynamak istedikleri belirlenmiştir. Şaşa'nın (2021) yaptığı çalışmada da öğreticilerin çoğunun dini bilgiler dışında eğitsel oyunlara hiç yer vermedikleri, Kur'an öğretiminde yüzünden okuma, tecvit ve ezber gibi konularda eğitsel oyunları neredeyse hiç kullanmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğreticilerin yeteri kadar yöntem teknik bilgisine sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Senemoğlu (2023), öğrenme-öğretim sürecinde yöntem-teknik çeşitliliğinin, çocukların bilişsel ve duyuşsal katılımını artırdığını vurgular. Kur'an kurslarında, örneğin harf öğretiminde oyun temelli etkinliklerin eksikliği, öğrenmeyi mekanik hale getirebilir. Sönmez (2024), farklılaştırılmış öğretimin, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlanmış yöntemler gerektirdiğini savunur; ancak, öğreticilerin bu konuda yeterli eğitimi olmaması, çocukların farklı öğrenme hızlarına yanıt vermeyi zorlaştırır. Montessori (2013), erken çocuklukta somut materyallerin ve öğrenci merkezli yöntemlerin kullanımının öğrenmeyi anlamlı kıldığını ifade eder. Bu bulgular, öğreticilerin yöntem-teknik havuzunu genişletmek ve farklılaştırılmış öğretim uygulamaları için pedagojik eğitim alması gerektiğini gösterir.

Kur'an eğitiminde etkili yöntem ve tekniklerin kullanılması öğretim süreci için oldukça önemlidir. Bu kapsamda 4-6 yaş grubundaki çocukların dikkat süreleri kısa olduğundan, oyunlarla öğrenmeyi destekleyen etkinlikler uygulanabilir. Örneğin, harf öğrenimi için hafıza oyunları veya harf baloncukları gibi eğlenceli yöntemler, harfleri ve kısa sureleri öğrenmeyi kolaylaştıracak melodiler veya tekerlemeler, harfler, kelimeler ve sureler için renkli kartlar, animasyonlar ve sesli materyaller, kinestetik zekâ için hareketli oyunlar kullanılabilir. Materyaller, 4-6 yaş grubunun ilgisini çekmek için renkli, eğlenceli ve interaktif olmalıdır. Harfleri öğretmek için renkli kartlar, bulmacalar, yapbozlar gibi öğretici araçlar hazırlana-

bilir. Çocukların harfleri dokunsal olarak hissetmeleri için üç boyutlu harf modelleri veya kumla yazma gibi etkinlikler önerilebilir. Her çocuğun öğrenme hızına ve tarzına uygun bir öğretim sunabilmek için öğreticilere farklılaştırılmış eğitim konusunda rehberlik sağlanmalıdır. Bu doğrultuda çocukların öğrenme seviyelerine göre gruplandırmalar yapılabilir ve bireysel destek sağlanabilir. Çocukların bireysel gelişim hızlarına göre uyarlanabilir esnek günlük planlar hazırlanmalıdır.

Araştırma sonunda 4-6 yaş Kur'an kursu öğreticilerinin; aile katılımı, velilerle iletişim ve veli eğitimleri konularında eğitim ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmaya paralel olarak Çelik Tüten (2021) tarafından yapılan çalışmada 4-6 yaş Kur'an kurslarına aile katılımının harf ve sure öğretimine yönelik olarak yapıldığı ve sınırlı kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. İşgören (2023) tarafından yapılan çalışmada da öğreticilerin aileyi tanımak için ön hazırlık yapma ve ev ziyaretleri gerçekleştirme durumlarının yeterli düzeyde olmadığı, aileleri sınıf içi etkinliklerine dahil etme durumlarının da yetersiz olduğu belirlenmiştir. Doğan (2019) da çalışmasında öğreticilerin aileyle iş birliğinin önemini yeterince bilmediklerini ve kurslarda aile eğitimine yer vermediklerini belirlemiştir. Acur (2019) tarafından yapılan çalışmada da öğreticilerin veli eğitimlerinde sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.

Montessori (2013), aile-okul iş birliğinin, çocuğun manevi gelişimini destekleyen tutarlı bir ortam sağladığını belirtmektedir. Epstein ve Sheldon (2023), etkili veli iletişiminin, ailelerin eğitim sürecine aktif katılımını teşvik ettiğini savunmaktadır. İletişimin etkili olarak sürdürülememesi ise velilerle güven temelli bir ilişki kurmayı zorlaştırmaktadır. Öğreticilerin aile katılımını güçlendirmek ve veli eğitimlerini yapılandırmak için pedagojik destek almaları bu süreci sağlıklı yürütmelerine katkı sağlayabilir.

4-6 yaş Kur'an kursu öğreticilerinin aile katılımı, velilerle iletişim ve veli eğitimleri konusundaki ihtiyaçlarını gidermek için öğreticilere empatik iletişim, açık geri bildirim verme ve aileleri eğitime dahil etme konularında eğitim verilmelidir. Aile katılımını artırmak için evde öğrenme destek programları, atölyeler ve etkinlikler düzenlenebilir. Velilere yönelik seminerler, dijital rehberlik materyalleri ve bireysel görüşmelerle aile-öğretici iş birliği güçlendirilmelidir. Ayrıca, öğreticilerin bu süreçte düzenli hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi, çocukların öğrenme sürecine ailelerin etkin katılabilmesini sağlayacaktır.

Extended Abstract

Introduction

The Qur'an Courses for the 4–6 age group, organized by the Presidency of Religious Affairs (DIB), are early childhood education institutions designed to provide religious education by considering children's cognitive, social-emotional, and moral developmental characteristics. These courses were first introduced in 2012 within the scope of the "4–6 Age Religious Education Project" and were expanded nationwide following pilot implementations conducted in 2013–2014. The primary aim of the program is to help children develop love for God, the Prophet, and the Qur'an in accordance with their developmental level, while enabling them to experience religious values in a positive learning environment through play-based activities. Program revisions made by DIB in 2014, 2018, 2022, and 2023 aimed to strengthen the pedagogical framework and clarify instructor competency areas. The 2022 curriculum defines 13 competency domains, including understanding the child, knowledge of developmental characteristics, effective communication, preparation of materials, implementation of instructional methods and techniques, assessment and Evaluation, and establishing cooperation with families.

However, the literature indicates that graduates of theology faculties may have limited pedagogical competence in early childhood education. The insufficient emphasis on early childhood pedagogy and practical coursework in undergraduate theology programs leads to difficulties in classroom practices, particularly regarding the use of teaching methods and techniques, material development, instructional planning, and assessment. Although some instructors participate in child development or pedagogical formation certificate programs, these programs are reported to lack sufficient practical components. Studies also reveal high training needs in values education, play-based Qur'an instruction, concretizing abstract concepts, effective communication, classroom management, and family involvement. At the institutional level, the lack of support staff, inadequate physical learning environments, limited guidance services, and low parent participation rates further increase instructors' workload.

The quality of early childhood religious education is closely tied to instructors' pedagogical competencies. Therefore, synthesizing the dispersed research in the literature to present a comprehensive picture of instructors' training needs is essential. This meta-synthesis systematically analyzes the educational needs of instructors working in Qur'an courses for the 4–6 age group, based on existing research.

Method

This study employed the meta-synthesis technique, a qualitative research method. Meta-synthesis is an analytical approach that generates new, comprehensive, and higher-level interpretations by comparing findings obtained from qualitative studies. The main research question guiding this study was: *"What are the educational needs of instructors working in the 4–6 Age Group Qur'an Courses?"*

A systematic literature review was conducted based on predetermined keywords. Using the terms "4–6 Age Qur'an," "4–6 Age Group Qur'an," "Early Childhood Period (4–6 Age)," "Presidency of Religious Affairs 4–6 Age," and "4–6 Age Preschool," a comprehensive search was carried out in the YÖK National Thesis Center and Google Scholar databases. To ensure data currency, only studies conducted in Türkiye between 2017 and 2023 were included. Abstracts, findings, and conclusion sections of the retrieved theses and articles were examined, and those focusing on instructors' educational needs were selected. A total of 37 studies—19 master's theses, one doctoral thesis, and 17 articles—met the criteria and were included in the analysis.

Content analysis was used to analyze the data. Meaningful statements were extracted from the texts to generate codes, which were organized into categories and, finally, merged into broader themes. The themes identified were: "Child Development," "Curriculum Literacy," "Teaching–Learning Process," "Assessment and Evaluation," "Values Education," "Qur'an Education," and "Relations with Parents." The analysis was conducted independently by two researchers, and discrepancies were resolved through consultation with a third researcher. Accordingly, the research's credibility increased. The entire research process was reported in line with the principles of credibility, transferability, and dependability.

Findings

The findings indicate that instructors need improvement in various areas of professional competence. Under the first theme, Child Development, instructors were found to have insufficient knowledge of the cognitive, social-emotional, psychomotor, and moral–religious development characteristics of children aged 4–6. They experienced challenges in assessing children's readiness levels and sometimes applied non-pedagogical inappropriate warning–punishment practices. There is a clear need for training in accurately recognizing children's developmental needs, interpreting developmental characteristics in a pedagogically sound manner, and designing learning activities that are developmentally appropriate.

In *Curriculum Literacy*, instructors struggled to understand the curriculum's structure, learning outcomes, and pedagogical approach. They faced difficulties in aligning outcomes with activities, preparing instructional plans, and managing the instructional process holistically. Many instructors viewed or used the curriculum primarily as a collection of activities rather than as a coherent instructional framework designed to guide teaching.

The *Teaching–Learning Process* theme revealed that play-based, child-centered, and constructivist approaches were used only to a limited extent. Instructors reported difficulties in preparing materials, differentiating instruction, managing the classroom, organizing group activities, and applying active learning strategies. However, early childhood religious education should rely on play, drama, storytelling, visual materials, and experiential learning.

Assessment and Evaluation emerged as one of the areas in which instructors experienced the most significant difficulties. They demonstrated limited knowledge of tools such as observation forms, anecdotal records, checklists, and portfolios. Additionally, assessment results were not effectively used to inform instruction.

Within the *Values Education* theme, instructors struggled to concretize abstract religious concepts, relate them to children's everyday experiences, and integrate drama and play techniques. Similarly, in the *Qur'an Education* theme, findings indicated a predominant reliance on traditional memorization techniques, with limited use of interactive, play-based methods for letter–sound instruction, surah teaching, and basic religious concepts.

Finally, under *Relations with Parents,* instructors reported challenges in ensuring consistent family participation, organizing parent education activities, and maintaining effective communication with families. Parent involvement activities were often limited to special occasions rather than continuous collaboration.

Conclusion, Discussion and Recommendations

This meta-synthesis demonstrates that instructors in 4–6 age group Qur'an courses have extensive educational needs across pedagogical, curriculum-related, and practice-oriented domains. Knowledge of child development is essential for delivering developmentally appropriate religious education; deficiencies in this area hinder various aspects of classroom practice, from activity planning to behavior management. Limited curriculum literacy prevents the effective implementation of program goals in the classroom. The insufficient use of play-based approaches is inconsistent with the core principles of early childhood education**,** while inadequate assessment practices limit the ability to provide individualized instruction and systematically monitor children's developmental

progress**.** In values and Qur'an education**,** the continued reliance on traditional, teacher-centered methods creates difficulties in presenting abstract concepts in concrete, meaningful, and engaging ways. Difficulties in communication with parents weaken the holistic impact of early childhood religious education.

Overall, the findings highlight the need for comprehensive support programs that enhance instructors' pedagogical knowledge and skills specific to early childhood religious education. Furthermore, institutional factors such as a lack of support staff, limited guidance services, and insufficient physical space also contribute to instructors' workload.

Based on the research findings, the following recommendations are proposed:

- Develop comprehensive, practice-oriented in-service training programs for instructors covering child development, classroom management, lesson preparation, play-based religious education, differentiated instruction, and assessment.
- Design pedagogically appropriate guidebooks and instructional sets incorporating visual–auditory materials and play-based activities for Qur'an and values education.
- Strengthen family involvement by preparing parent education modules and establishing regular parent–teacher cooperation models.
- Enrich theology undergraduate curricula with more applied early childhood pedagogy courses and improve the quality of certificate programs.
- Develop collaborative models enabling instructors to work closely with preschool teachers and child development specialists.

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Finansman / Funding: Yazarlar, bu araştırmayı desteklemek için herhangi bir dış fon almadığını kabul ederler. / The authors acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Yazar (lar) / Author (s): Ümmühan Güliz ORHAN, Şeyma ŞAHİN, Abdurrahman Kılıç.

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Kaynakça

Acur, E. (2019). *Öğretici görüşleri bağlamında Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kurslarındaki değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Akdağ, F. (2022). *4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Üzerine Bir Araştırma (Denizli İli Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Arıcan, S., & Arıcı, H. Y. (2022). Kur'an Kursu Öğreticilerinin Yetişkin Eğitiminden 4-6 Yaş Kurslarına Geçiş Süreci Hakkında Fenomenolojik Bir Araştırma. *Diyanet İlmi Dergi,* 58(3), 1257-1300.

Arslan, E. (2022). Nitel Araştırmalarda Geçerlilik ve Güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (51), 395-407.

Ashton, E. (2002). *Religious education in the early years*. Routledge.

Ashton, E., & Watson, B. (1998). Values education: A fresh look at procedural neutrality. *Educational Studies,* 24(2), 183–193. https://doi.org/10.1080/0305569980240204

Aspfors, J., & Fransson, G. (2015). Research on mentor education for mentors of newly qualified teachers: A qualitative meta-synthesis. *Teaching and Teacher Education,* 48, 75-86.

Aşkın, B., & Er, H. (2023). Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerlendirme Ölçeği". *Dini Araştırmalar,* 26(64), 277-309.

Aşlamacı, İ. (2020). 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğretim Programının (2018) Eğitim Programı Temel Öğeleri Açısından Değerlendirilmesi"**,** *Erken Çocukluk Dönemi Din-Ahlak-Değerler Eğitimi ve Sorunları-1*. Konya: Palet Yayınları.

Aybey, S. (2017). 4-6 Yaş Grubu Çocukların Gelişim Özellikleri Bağlamında Din Eğitimi. *International Journal Of Social Humanities Sciences Research,* 4(12), 781-787.

Aybey, S. (2019). 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının eğitim-öğretim faaliyetleri ve problemleri (Zonguldak ili örneği). *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 6(2), 207-240.

Aybey, S. (2019). 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarının Eğitim-Öğretim Faaliyetleri ve Problemleri (Zonguldak İli Örneği). *BEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 6(2), 207-240.

Aziz, S. (2022). 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında Din Eğitimi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Talim,* 6(1), 77-80.

Bacı, B. (2019). *Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) ile Okul Öncesi Eğitimi Programının Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.

Balbay, E. (2022). *4-6 yaş Kur'an kurslarının öğretici görüşlerine göre değerlendirilmesi (Diyarbakır ve Batman örneği)* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

Bredekamp, S., & Copple, C. (1997). *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs.(Revised Edition)*. National Association for the Education of Young Children, 1509 16th Street, NW, Washington, DC 20036-1426.

Bruner, J. S. (2009). *The process of education*. Harvard University Press.

Bulut, İ., & Sarı, S. (2021). Kur'an Kursları Öğretici Kitabındaki Etkinlik Uygulamalarının Öğretici Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi,* 14(2), 408-428.

Bursa Uludağ Üniversitesi. (2024). Erken Çocuklukta Ahlak ve Değer Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı. Erişim: https://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Programlar/Detay/1992?AyID=29 (Erişim Tarihi: 18 Aralık 2024).

Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches.* Los Angeles, USA: Sage

Çelik Tüten, A. (2021). *Diyanet işleri başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kursu öğreticilerinin sınıf yönetimi becerilerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

Çelik, F., & Çakmak, A. (2023). *Öğreticilerin Gözünden 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğretim Programındaki Soyut Kavramların Öğretimi Üzerine Nitel Bir Araştırma.* Değerler Eğitimi Dergisi, 21(45), 1-34.

Çınar, S. (2023). *Diyanet İşleri Başkanlığına Bağlı 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Din Eğitimi (Sivas Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Çitak, Ş., & Birol, Ü. Z. N. (2019). Okul Öncesi Kurumlarından Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servislerinin Kaldırılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmen Algılarının İncelenmesi. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi,* 11(44), 255-264.

DeWitt-Brinks, D., ve Rhodes, S. C. (1992). *Listening instruction: A qualitative meta-analysis of twenty-four selected studies* (Rep. No. Clearinghouse: CS507954). US: Michigan.

Dinçer, B. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığı'na Bağlı 4-6 Yaş Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Mevcut Durum ve Beklentilerin Saptanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Dinçer, S. (2018). *Eğitim bilimleri araştırmalarında içerik analizi: Meta-analiz, meta-sentez, betimsel içerik analizi.* Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), 176-190.

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2014). Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Yeterlilikleri, Ankara. https://docplayer.biz.tr/5149306-Diyanet-isleri-baskanligi-personel-yeterlikleri.html

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2014). Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu). Ankara.

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2022a). 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı Kur'an Kursları Uygulama Esasları. https://hukukmusavirligi.diyanet.gov.tr/Documents/2023-2024%20E%C4%9Fitim%20%C3%96%C4%9Fretim%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Kur'an%20Kurslar%C4%B1%20Uygulama%20Esaslar%C4%B1.pdf

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2022b). Diyanet İşleri Başkanlığı 2022 Yılı Faaliyet Raporu. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2022c). Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2023). 29 Nisan 2023. "4-6 yaş Kur'an kursları ülkemiz açısından büyük bir devrim". https://www.diyanet.gov.tr/tr-TR/Kurumsal/Detay/35434/4-6-yas-kuran-kurslari-ulkemiz-acisindan-buyuk-bir-devrim

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2023a). Kur'an Kursları Öğretim Programları. Erişim tarihi: 02.10.2023. https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/sayfa/489

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2023b). 2023-2024 Eğitim Öğretim Yılı Geçici Kur'an Kursu Öğreticiliği Sınav İlanı. Erişim tarihi: 15.05.2024. https://antalya.diyanet.gov.tr/sayfalar/contentdetail.aspx?ContentId=2958&MenuCategory=Kurumsal#:~:text=A.SINAVA%20KATILMAK%20%C4%B0STEYEN%20ADAYLARDA%20ARANAN%20%C5%9EARTLAR&text=Kur'an%20kursu%20%C3%B6%C4%9Freticili%C4%9Fi%20yapmaya,i%C3%A7in%20haf%C4%B1zl%C4%B1k%20belgesine%20sahip%20olmak.

Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], (2024). Geçici Kur'an Kursu Öğreticiliği Mülakat Sınavı İlanı. Erişim tarihi: 15.05.2024. https://bayburt.diyanet.gov.tr/sayfalar/contentdetail.aspx?MenuCategory=Kurumsal&ContentId=1637

Doğan, Z. (2019). *4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim-Öğretim Yeterlik Algıları (Kayseri Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Ecer, M., & Çakmak, A. (2021). Bir Meta-Sentez Çalışması: Öğreticilerin Gözünden 4-6 Yaş Kur'an Kursları. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi,* 21(2), 803-831.

Eken, Z. B. (2021). *4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Görev Yapan Kur'an Kursu Öğreticilerinin Drama Alanındaki Yeterliklerinin Belirlenmesi (Kocaeli İli Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Elkind, D. (1967). Egocentrism in adolescence. *Child development*, 38 (4), 1025-1034. https://doi.org/10.2307/1127100

Epstein, J. L. & Sheldon, S.B. (2023). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (3nd ed.). Routledge

Ertürk, S. (2013). *Eğitimde program geliştirme* (12th ed.). Edge Akademi.

Genç, M. F. (2019). Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı 4-6 yaş grubu Kuran kurslarında din eğitimi. *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 507-521.

Goldman, R. (2022). *Religious thinking from childhood to adolescence*. Routledge.

Goleman, D. (2005). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books.

Gordon, T. (2010). *Teacher Effectiveness Training: The Program Proven to Help Teachers Bring Out the Best in Students of All Ages.* Crown Press.

Göksu, M. Z. (2022). Okul Öncesi Kurum Yöneticileri ve Veli Görüşleri Işığında Okul Öncesinde Din Eğitimi. *Ekev Akademi Dergisi,* (89), 121-140.

Gümrükçüoğlu, S., Genç, M., & Uddın, A. (2022). Din Eğitimi Politikalarının Değişim Sürecinde Türkiye\U2019de Okul Öncesi Din Eğitimi (4-6 Yaş Kur'an Kursları Örneği). *Din Bilimlerinde Akademik Araştırmalar Dergisi,* 22 (2).

Gün, A. (2016). Veli ve öğretici görüşleri doğrultusunda 4-6 yaş grubu Kur'an kursu eğitimi: Samsun ili örneği. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 7, 33-66.

Hitit Üniversitesi. (2024). Erken Çocuklukta Ahlak ve Değer Eğitimi Programı. Erişim: https://lee.hitit.edu.tr/tr/ecad/detay/haftalik-ders-programi (Erişim Tarihi: 18 Aralık 2024).

Hull, J. (1975). Perennial symbols: Preparing to teach religion through life themes. *Education 3-13*, *3*(2), 104-109.

İsaoğlu, E. (2023). *Velilerin 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarından beklentileri ve memnuniyet düzeyleri üzerine bir araştırma (Trabzon ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.

İstanbul Üniversitesi. (2024). Erken Çocuklukta Ahlak ve Değer Eğitimi Yüksek Lisans Programı. Erişim: https://ilahiyat.istanbul.edu.tr/tr/content/yuksek-lisans/erken-cocuklukta-ahlak-ve-deger-egitimi (Erişim Tarihi: 18 Aralık 2024).

İşgören, K. (2023). *Diyanet 4-6 yaş Kur'an kurslarında değerler eğitiminde uygulanan aile katılım etkinlikleri ve bu konuya ilişkin öğretici görüşleri (Kocaeli ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Kara, B. (2019). *Okul Öncesi Dönemi (4-6 Yaş Grubu) Çocukların Din Eğitiminde Görev Alan Eğitimcilerin/Din Görevlilerinin Pedagojik Yeterlilikleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Kasar, G., & Aydın, Y. (2023). Ebeveynlerin 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarından memnuniyet ve beklentileri üzerine bir araştırma: Muş ili örneği. *Amasya İlahiyat Dergisi*, (20), 458-496.

Kılıç, A., Aydın M., Ökmen B., & Şahin Ş. (2019). *Kuramdan Uygulamaya İhtiyaç Belirleme.* Pegem Akademi.

Korkmaz, M. ve Yobaş, H. Ç. (2022). 04-06 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında Değer Öğretiminde Hikâye Kullanımına İlişkin Nitel Bir Araştırma. *Tokat İlmiyat Dergisi,* 10(2), 657-682.

Kurt, İ. (2017). *Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Ankara Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hitit Üniversitesi, Çorum.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2016). Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi (S. Akbaba Altun& A. Ersoy, Çev. Ed.) Pegem Akademi.

Montessori, M. (2013). *The montessori method*. Transaction publishers.

Öncü, A. (2021). 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Öğreticileri Etkileyen Unsurlar (Denizli Örneği). *Kocatepe İslami İlimler Dergisi,* 4(2), 259-282.

Öztürk, T. (2022). *Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursunda Verilen Eğitimin Yaşa Göre Yarattığı Etkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi, Amasya.

Parlak, O., & Şen, S. (2019). 4-6 Yaş Grubu Çocuklarda Kur'an Tasavvurunun Değerlendirilmesi. *Turkish Research Journal of Academic Social Science,* 2(1), 14-23.

Piaget, J. (1970). *Science of education and the psychology of the child.* Orion Press.

Sayar, E. (2022). *4-6 Yaş Kuran Kursu Öğreticilerinin Değerler Eğitiminde Drama Yönteminin Kullanımına İlişkin Görüşleri (İzmir İli Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Senemoğlu, N. (2023). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (29. Baskı). Anı Yayıncılık.

Sönmez, V. (2024). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı* (21.Baskı). Anı Yayıncılık.

Şahin, E. (2005). *Okul Öncesi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu.* Anı Yayıncılık.

Şahin, M. K., & Akman, B. (2018). Erken çocukluk döneminde düşünme becerilerinin gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi,* 47(218), 5-20.

Şaşa, F. T. (2021). *Öğretici görüşlerine göre Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kurslarında Kur'an öğretiminde eğitsel oyun uygulamaları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Şensoy, S. (2022). *4-6 yaş Kuran kursu öğreticilerinin öğretim yöntem ve teknikleri konusundaki görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hitit Üniversitesi, Çorum.

Tüfekçi, K. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kuran Kursları Eğitiminin Öğretici ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Türkmen, S. (2021). *4-6 Yaş Grubu Çocuklara Yönelik Kur'an Kurslarında Karşılaşılan Sorunlar (Gaziantep İli Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.

Üzümcü, M., & Çınar, N. (2021). *4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan öğreticilerin bu kurslardaki eğitim süreçleriyle ilgili görüşleri (Çorlu örneği).* Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi, 7(2), 1449-1490.

Üzümcü, M., & Çınar, N. (2020). Öğreticilerine göre Diyanet 4-6 yaş Kur'an kursları (Çorlu örneği). *Trabzon İlahiyat Dergisi,* 7(1), 7-51.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes* (Vol. 86). Harvard University Press.

Walsh, D., ve Downe, S. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: A literature review. *Journal of Advanced Nursing,* 50(2), 204-211.

Yağcı, S. (2018). *Öğreticilere Göre Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları (İzmir İli Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İzmir.

Yağcı, S. (2020). Öğreticilere Göre Diyanet İşleri Başkanlığı ve Müftülüklerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Çalışmaları. *Balıkesir İlahiyat Dergisi,* (11), 195-221.

Yazıbaşı, M. A. (2020). Kur'an kursu öğreticilerine göre 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu öğreticisi, öğrencisi ve öğrenci velisinin ihtiyaç ve beklentileri (Kırıkkale örneği). *Dini Araştırmalar,* 23(57), 95-116.

Yerlikaya, İ., Sak, R., & Sak, İ. T. Ş. (2014). Okul Öncesi Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının ve Psikolojik Danışman Adaylarının Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 7(2).

Yıldırım A., & Şimşek H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Seçkin Yayınları.

Yılmaz, A. (2022). *Öğretici görüşleri doğrultusunda 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında yapılan Kur'an öğretimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Yüksel, Z. (2021). *4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu öğreticilerinin öğretim yöntemleri açısından yeterlik algıları (Çankırı örneği).* Dini Araştırmalar, 24(60), 147-179.